

1. Права людини, тортури, геноцид та торгівля людьми.
2. Політична корупція та зловживання владою.
3. Зміни клімату та екологія.
4. Економічна політика, що приносить благополуччя всім, а не лише обраній еліті.
5. Бідність, хвороби та розвиток.
6. Війна, мир та безпека.
7. Біорізноманіття та охорона Природи.
8. Демократичні рухи та протидія режимам тиранії.
9. Продовольство та здоров'я.

Крім того, в рамках громадянського суспільства окремі особи, групи та організації можуть діяти у гармонії або у конфлікті з державою, що також визначає можливість успіху глобального руху. У цьому випадку важливе значення має використання Інтернет-технологій, де територіальна (просторова) роль вступає своє місце часовим параметрам.

Потужним прикладом нової ролі медійної інформації у суспільстві є явище безпартійних революцій, що отримали назву «Арабська весна», які охопили практично всі країни Північної Африки: Libya, Tunisia, Egypt, Yemen, Iraq, Syria, Algeria and Jordan. Навіть з'явилися терміни «Facebook Revolution» та «Twitter Revolution». Тут телекомунікаційні елементи суспільства у значній мірі співпрацювали з глобальним імперіалізмом, що має наслідками криваві війни та мільйонні міграції населення. Вчені це передбачали — слід починати з переважанню свідомості, тоді б спроба виходу з релігійного рабства та злиднів не була б такою жорстокою. Цей арабський досвід, як, власне, і досвід Чечні, України, тощо свідчить, що старі капіталістичні засоби колоніального зомбування вже не тільки не працюють, але можуть призвести до глобальної війни. Тут слід навести слова українського пророка Тараса Григоровича Шевченка:

*«І день іде, і ніч іде, і голову схопивши в руки,
Дивуєшся, чому не йде, апостол Правди і Науки».*

Тільки дійсно наукова правда як основа духовно-інтелектуального навчання та виховання може врятувати людство від тієї глобальної прірви, до якої завів планету тваринний капіталізм.

Література

1. Какічев С. В., Ліщитович Л. І. Новий світовий лад — електронна цивілізація. Київ : КВІЦ, 2017. 200 с.
2. Ліщитович Л. І. Ноосфера: наукове видання. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 308 с.
3. Ліщитович Л. І. Основи Геобіономіки (до статуту члена Природи). К. : Фітосоціоцентр, 2012. т. 1. 184 с.
4. Getting Started with Global Citizenship: a Guide for New Teachers. Oxford : Oxfam, 2006
5. Hicks, D. (2012) 'The future only arrives when things look dangerous: reflections on futureseducation in the UK', in Futures. 44 (1). 4–13.

ЦІННІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ Й ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ В ОСВІТІ

Г. Жирська

к. пед. н., доцент,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Реформування освітньо-виховного простору сучасної української школи в умовах євроінтеграції потребує переосмислення змісту та процесу навчання і виховання відповідно до очікувань, які диктує світове і вітчизняне суспільство. У Законі України «Про освіту» її метою визначено всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [7, с. 1].

Одним з пріоритетних напрямків розбудови Нової української школи стає формування в учнів системи загальнолюдських цінностей — морально-етичних (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей) та соціально-політичних (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність). У центрі освіти має перебувати виховання в учнів відповідальності за себе, за добробут нашої країни [11, с. 19].

Важливою функцією сучасної загальноосвітньої школи поряд з соціалізаційною та культуротворчою, є людинотворча (гуманістична). Це означає, що школа повинна всіляко сприяти гармонійному розвитку дітей, створювати для цього необхідні умови, гарантувати вихованцям належний соціальний захист. Однак останнім часом серйозною проблемою в Україні стали жорстокість, агресія і залякування у шкільному середовищі. Насилля значно шкодить загальному розвитку дітей, гальмує їхні потенційні можливості.

За даними Інституту соціальної та політичної психології, понад 30 % українських школярів були жертвами цькування з боку однолітків. Психологи вважають, що дитяча жорстокість набуває масового характеру. Сьогодні випадків насилля стає все більше, і воно набуває дещо іншої форми. Якщо раніше кішки чіпляли на хвіст консервну банку, і це було верхом насилля, то зараз знущаються над однолітками або молодшими дітьми набагато жорстокіше. Дослідження показують, що таке явище зустрічається серед українських підлітків удвічі частіше, ніж серед зарубіжних. Більше 50% опитаних дослідниками дітей констатують, що вони зазнають образ з боку вчителів. Це свідчить про те, що досить часто дитина в школі є незахищеною або безпосередньо зазнає насилля [10, с. 8].

У шкільному середовищі трапляється як фізичне насилля (побиття старшокласниками молодших школярів, бійки серед однолітків, «підзатильники» або «тягання за вуха» вчителями порушників дисципліни, зневажання фізіологічних потреб школярів, ігнорування їхнім поганим самопочуттям тощо), так і психологічне насилля (образи, крики, приниження, перекручування прізвищ, неприємні прізвиська, висміювання за недостатні здібності, розголошення особистої інформації, залякування, шантаж, навіть порушення статевої свободи).

Проблема насилля в освітньому середовищі є досить актуальною як для науковців так і для практиків. У науковій площині цю проблему досліджувало багато вітчизняних учених. С. Беляєва, Т. Войцях, В. Гончаров, Є. Дубровська, О. Ліщинська, О. Мурашкевич та інші розкрили причини прояву насилля, їх форми та виявили заходи профілактики дитячої жорстокості та булінгу. Основними причинами, що зумовлюють прояви насилля серед школярів, є негативний вплив інформаційного простору щодо демонстрування жорстоких сцен агресії в соціумі, реклама деструктивної поведінки, недоліки сімейного виховання [1–4]. Тому найважливішими заходами щодо запобігання насилля є усунення недоліків у цих сферах, що насправді є надзвичайно складним.

Метою статті є вивчення ціннісних аспектів профілактики насилля в контексті гуманістичної освітньої парадигми Нової української школи.

Як пояснюють психологи, прояви насилля у школі зумовлені різномірністю членів певного колективу, що відрізняються ступенем відчуття неприязні та несправедливості, прагненням боротьби за владу та самоствердження. У будь-якому колективі, як дитячому, так і дорослому, є ніша низькостатусних членів колективу, з якими не хочуть спілкуватися, яких уникають. Насправді, до цькування справа доходить зрідка. Найчастіше це трапляється, коли мова йде про певні яскраво виражені особливості учня. Причому лякає те, що до знущань все частіше вдаються дівчата, а не хлопці. Проте у ЗМІ та на розсуд громадськості потрапляють поодинокі випадки. Як наголошують працівники соціальних служб, більшість сумних історій знущань дітей один над одним у школі чи поза нею — свідомо приховуються педагогічними колективами, що свідчить про недостатню готовність педагогів до вирішення проблеми.

Учені пов'язують дитячу жорстокість та насилля дітей по відношенню до своїх однолітків чи молодших з біологічними причинами, оскільки жорстокість властива дітям загалом. Агресія дитини є своєрідним проявом активності, без якої не може відбуватися пізнання і освоєння довкілля [2, с. 35]. Тому дорослим потрібно спрямовувати агресію дітей у правильне русло, відповідно організовуючи їхнє життя у школі, вдома, на дозвіллі. Добре було б, наприклад, залучати більшість підлітків до спортивних занять або роботи у творчих гуртках. На нашу думку, зараз насилля стає більше ще й тому, що немає належної організації дозвілля дитини після уроків: у більшості шкіл не проводяться заняття цікавих гуртків, секцій тощо, а спеціалізованих спортивних, музичних чи художніх шкіл і класів недостатньо. Тобто, повністю відсутнє організоване змістовне дозвілля дітей, де б вони могли виплескувати свій негатив та шукати смисл в житті чи реалізувати свої інтереси.

Інша важлива причина зростання проявів дитячої агресії полягає в тому, що в дітей немає належного спілкування з батьками — воно замінюється телевізором та Інтернетом. Батьки вкрай мало часу та уваги приділяють дітям та їхньому розвитку. Батьки, у кращому випадку, перевіряють домашні завдання та проводять виховні бесіди, але не практикують жодних душевних розмов, не мають спільних інтересів та спілкування, що могли б спрямувати розвиток і самореалізацію дитини в певному напрямку [3].

Також впливає на агресивність дитини й інформація довкола, насичена насильством та жорстокістю. Це стосується засобів масової інформації, фільмів, телепрограм і комп'ютерних ігор. Побачені картини знущань над слабшими діти намагаються втілити в життя. Крім того, формує відповідний стиль поведінки дітей нове соціальне віяння — так зване «активне лідерство», яке спонукає підлітка за будь-яких умов бути лідером, сильним і завжди «на коні». У підсумку діти, що намагаються діяти з цієї позиції, шукають слабшого та роблять все, щоб стати «лідерами» і заслужити «визнання» однолітків.

На нашу думку, зростання випадків різних форм насилля, агресії в освітньому середовищі серед однолітків часто зумовлене браком змістовно організованої діяльності школярів, у якій вони набували б досвіду дружнього спілкування, безкорисливої взаємодопомоги, відчували б потребу у співчутті та співпереживанні. Основною причиною насилля з боку педагогів по відношенню до «важких дітей» є незнання вчителями ненасильницьких способів вирішення конфліктів, тобто їх безсилля щодо керування непередбаченими проявами поведінки школярів.

Зважаючи на зазначені проблеми, гуманізація сучасної системи освіти актуалізує роль загальнолюдських цінностей, необхідних як для конструктивного розв'язання глобальних проблем світової цивілізації, так і для формування особистості кожної молодої людини [9, с. 15]. Адже сама людина — носій цінностей, які відображають її ставлення до навколишнього середовища, до функціонування суспільства і до життя іншої людини.

Ми вважаємо, що надзвичайно важливим завданням у вихованні сучасної молоді є формування у неї гуманістичних цінностей, які характеризують активне ставлення до людини і всього живого, що ґрунтується на повазі до будь-якої форми життя, усвідомлення його недоторканості, визнання життя найвищою цінністю у світі. Таке ставлення проявляється у відповідних переконаннях, у постійному дотриманні гуманістичних принципів, норм і правил, в альтруїстичному характері почуттів і переживань, у переважанні соціально цінних мотивів поведінки. Воно знаходить вираження у визнанні потреб та інтересів іншої людини, її права на свободу волевиявлення, здатності до духовного самовдосконалення.

Гуманістичні цінності — головний компонент політичної, економічної, екологічної і моральної культури особистості, регулятор поведінки і діяльності людей, гарант шанобливого ставлення до культурної спадщини всіх народів і націй, фактор подолання національних бар'єрів, конфліктів та антагонізмів між людьми, механізм гармонізації особистих і суспільних інтересів. Глибоко людяне, гуманне ставлення до оточуючих — першо-основа взаєморозуміння, доброго самопочуття, умова найповнішого розкриття можливостей людини, стимул до прояву милосердя і добротності [5, с. 174].

Для вирішення проблеми подолання проявів насилля в освітньому просторі необхідно, на наш погляд, ширше реалізовувати у навчально-виховному процесі ціннісний підхід, спрямований на засвоєння загальнолюдських цінностей як чинника конструктивного розв'язання глобальних проблем людської цивілізації та побудови гуманних стосунків між школярами на основі визнання життя людини найвищою цінністю, усвідомлення його недоторканості, поваги до гідності кожної людини, врахування її потреб, інтересів, права на свободу волевиявлення, здатності до духовного самовдосконалення.

Процес гуманізації сучасної освіти, що відбувається останнім часом, не може здійснюватися без врахування етичних принципів не лише у ставленні людини до іншої людини, а й до всіх проявів життя. Так, розвиток біології як системи наук про життя (фізіології, психології, медицини, біотехнології) вимагає врахування комплексу соціальних, правових, екологічних та педагогічних аспектів, оскільки саме майбутнє покоління відповідатиме за збереження життя небайдужої людини, здатної цінувати, любити, співчувати, допомагати, та збереження видової різноманітності живого на планеті взагалі. Тому ціннісний підхід доцільний у навчальному процесі та позаурочній роботі з навчальних предметів різних галузей, в тому числі й природничої галузі.

Вважаємо, що ціннісний підхід в освіті тісно пов'язаний з компетентнісним, який передбачає, передусім, орієнтацію освітнього процесу на досягнення результату, що відображається ключовими і предметними компетентностями. Адже компетентність у сучасному суспільстві розглядається не лише як динамічна комбінація знань, способів мислення, навичок, умінь, а й поглядів, цінностей, особистісних якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та подальшу навчальну діяльність [11, с. 12].

Одним з ключових компонентів Нової української школи є наскрізний процес виховання, який формує цінності [11, с. 11]. Змістову його частину реалізовано у навчальних програмах з усіх предметів через конкретизацію ціннісного (ставленнєвого) компоненту та визначення наскрізних змістових ліній у формуванні компетентностей. У навчальних програмах з усіх предметів виокремлено чотири наскрізні змістові лінії. Вони є засобом інтеграції навчального змісту, оскільки відображають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, що послідовно розкриваються у процесі навчання й виховання учнів [12, с. 3]. На думку науковців, наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання на практиці.

Наскрізні лінії послідовно розкриваються в процесі навчання школярів і є загальними для всіх предметів. Вони співвідносяться з ключовими компетентностями, оволодіння якими забезпечує формування цінностей та світогляду учнів, визначає поведінку в життєвих ситуаціях. Зокрема, реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» сприятиме формуванню діяльного члена громади й суспільства, який розуміє принципи та механізми функціонування суспільства, є вільною особистістю, яка визнає загальнолюдські й національні цінності та керується морально-етичними критеріями й почуттям громадянської відповідальності у власній поведінці. Наприклад, у процесі вивчення навчального предмета «Біологія» учнів 6 класів орієнтують на ви-

ховання ставлення учня як громадянина до об'єктів живої природи та уміння захищати природу. Учні 7 класів вже орієнтують на: вивчення тваринного світу України з позиції збереження природних багатств; різноманітність тварин свого краю; на формування громадянської позиції щодо збереження природи місцевості, у якій навчається учень, через спеціальні акції. Для учнів 8 класів важливо: формування розуміння біологічної природи та соціальної сутності людини, якій для повноцінного розвитку потрібні два середовища: природне й соціальне; розкриття біологічних основ розвитку індивіда та його особистісних якостей; гордості за розвиток вітчизняної біологічної науки. В учнів 9 класів формують громадянську позицію щодо збереження заповідних територій як основного чинника збереження біологічного різноманіття, рівноваги в біосфері [12, с. 4].

Вважаємо, що навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання. Роль навчального предмету при навчанні за наскрізними темами залежить від його цілей і змісту та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою. Це зумовлює вибір методів і прийомів навчання на уроках, роботу в групах, участь у проектах, поза-класну навчальну діяльність, роботу гуртків тощо, під час яких здійснюється різноманітна оцінна діяльність щодо визнання цінності об'єктів і явищ природи, подій, вчинків людей, якостей особистості.

Опираючись на вище обґрунтовані теоретичні положення, робота щодо залучення учнів до оцінної діяльності охоплює наступні компоненти: включення до навчального матеріалу цікавої інформації етичного змісту з її аналізом та виявленням ставлення до неї; вирішення ігрових, ситуативних та оцінних завдань, що спонукають до вибору рішень у ситуаціях альтернативного вибору; активізація емоційно-мотиваційної сфери учня шляхом нестандартних підходів до використання форм і методів навчання.

Для реалізації зазначених шляхів формування ціннісних ставлень особистості необхідно передбачити використання відповідних форм і методів навчання, основою для яких є інтерактивні вправи. Інтерактивні методи навчання базуються на спілкуванні як життєвій необхідності людини та різних способах міжособистісної взаємодії. Вони створюють умови для діалогу чи полілогу всім учасникам навчання, виробляють уміння працювати в групі для знаходження спільного узгодженого рішення шляхом обговорення висунутих пропозицій, поступово формують теоретичні та практичні знання і відповідні ставлення через сенсорне сприйняття, дискусію, дидактичні ігри, життєву практику. Інтерактивні методи навчання, у яких виявляються і корегуються ставлення учнів, — це робота в малих групах, метод ПРЕС, акваріум, мікрофон, ажурна пилка, дискусії «Так — ні», дилеми, дебати, ток-шоу, «мозкові штурми», диспути, тренінги, рольові та ділові ігри [6, с. 79].

Ефективність процесу формування гуманістичних цінностей забезпечується суб'єкт-суб'єктною взаємодією педагога і вихованців, створенням умов для їхньої самореалізації і саморозвитку [13]. У навчально-виховному процесі слід частіше практикувати сучасні освітні технології розвивального навчання, спрямовані на підтримку пізнавальної ініціативи школярів, діалогу, інтерактивного читання «добрих книг», формування практичного досвіду вирішення конфліктних ситуацій як основи побудови безпечного і толерантного освітнього середовища. Часто діти за допомогою насилля вирішують свої проблеми тому, що не знають як по-іншому заявити про свої права та відстояти їх. Тому у сучасних школах стають популярними тренінгові заняття, на яких учнів в ігровій формі вчать говорити про свої потреби, почуття та відчуття, показують, як можна взаємодіяти без агресії.

Сприяти подоланню стереотипів «насилницької педагогіки» можна шляхом підвищення культури педагогічної діяльності завдяки посиленню практичної спрямованості фахової підготовки педагогічних кадрів. Зокрема, щодо попередження та подолання наслідків насилля в освітньому просторі педагоги повинні бути готовими до здійснення превентивної роботи організаційно-методичного, корекційно-розвивального та аналітико-прогностичного напрямів [8, с. 176].

Таким чином, реалізація ціннісного підходу в освіті контексті гуманістичної парадигми сприяє засвоєнню учнями загальнолюдських цінностей як основи визнання унікальності кожної особистості та єднання людей між собою, з природою і Всесвітом. Вона дає змогу персоніфікувати процес виховання, тобто втілювати в життя ставлення до кожної особистості як самодостатньої цінності, а не як до засобу досягнення кимось своїх цілей та інтересів. Тільки тоді такі цінності, як доброта, чесність, щирість, чуйність, порядність, терпимість, толерантність, милосердя і гуманність можуть стати справжніми регуляторами життя суспільства загалом та гарантами безпеки перебування щасливої дитини у шкільному середовищі зокрема.

Література

1. Беляєва С. Дитячі негаразди: лікуємо любов'ю. К. : Ред. загальнопед. газет, 2013. 112 с.
2. Войцях Т. Запобігання дитячій жорстокості. К. : Ред. загальнопед. газет, 2013. 120 с.
3. Гончаров В., Мурашкевич О. Домашнє насильство: як захистити дитину. К. : Шк. світ, 2009. 120 с.
4. Дубровська Є., Ясеновська М., Алексеєнко М. Насильство в школі: аналіз проблеми та допомога, якої потребують діти та вчителі у її розв'язанні. К., 2009. 34 с.

5. Жирська Г. Формування гуманістичних цінностей як засіб запобігання насильству серед школярів // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 29–30 квітня) / за заг. ред. проф. О. Кікінежді. Тернопіль: Стереарт, 2019. С. 173–175.
6. Жирська Г. Формування в учнів ціннісного ставлення до природи як компонента екологічної культури // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Вол. Гнатюка. Сер. Педагогіка. 2014. № 2. С. 74–81.
7. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n186>.
8. Закусило О. Насилля в сім'ї та школі: механізми попередження // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 29–30 квітня) / за заг. ред. проф. О. Кікінежді. Тернопіль : Стереарт, 2019. С. 175–177.
9. Кравець В. П., Кікінежді О. М., Шульга І. М. До проблеми гуманізації освітньо-виховного простору сучасної української школи // Освітологія. 2018. № 7. С. 15–21.
10. Ліщинська О. Профілактика психологічного насильства у сім'ї та освітньому середовищі : методичні рекомендації : Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2010. 68 с.
11. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
12. Програма з біології для 6–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 № 804. URL: : www.mon.gov.ua/activity/education.
13. Рибалка Л. С. Інноваційний підхід до творчого співробітництва освітян у контексті «Нової української школи» // Проблеми та шляхи реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті : матеріали Міжнародної науково-методичної конференції (Харків, 11–12 квітня) / редкол.: Н. П. Крейдун та ін. Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. 236 с.

ЕЛІТИЗМ І РІВНІСТЬ ОСВІТИ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ ЯК ГУМАНІТАРНА ПРОБЛЕМА XXI СТОЛІТТЯ

Я. Василькевич

<https://orcid.org/0000-0002-5946-3005> v.yaroslava@online.ua

к. психол. н., доцент кафедри психології

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»,

Основний вектор перебудови сучасної загальноосвітньої школи — й у відповідності з об'єктивними вимогами суспільства, й у відповідності з логікою еволюції школи як соціального інституту — пов'язаний з ростом орієнтації на розвиток індивідуальних психологічних ресурсів учня. Кожна дитина повинна мати гарантії того, що займе достойне місце в процесі шкільної освіти з точки зору врахування її особистісних прав, серед яких одне з найважливіших — її право бути творчою і розумною.

Сьогодні мету освіти позиціонують не лише як трансляцію молодій людині суми знань, а передусім «йдеться про завдання орієнтації освіти на особистість, на формування людини як унікальної цілісної творчої індивідуальності, що прагне до максимальної реалізації своїх можливостей, здатна здійснювати свідомий і відповідальний вибір у різноманітних життєвих ситуаціях» [5, с. 184]. Про гуманістичний вимір трансформацій в освіті України на сучасному етапі засвідчує новий Закон України «Про освіту» (2017 р.) та ключові стратегічні документи з освіти: Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») (1993 р.), Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.) [2; 4; 6; 7]. У Законі та освітніх документах мета освіти відповідає ідеалам європейського гуманістичного світогляду, передбачаючи всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних і творчих здібностей. Одним із гуманістично-базованих принципів, що визначає засади державної політики в галузі освіти в Україні, є забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками.

Аналізуючи аспект рівного доступу до освіти, слід підкреслити, що в ЄС економічна максимізація освіти активізувала дискусії на рівні органів державної влади, політичних партій і громадських рухів щодо необхідності посилення аспекту соціальної справедливості в освітній політиці [11, с. 2]. Переформатування Лісабонської стратегії, новими гаслами якої, починаючи з 2006 р., є ефективність і справедливість, призводить до змін і в шкільній політиці ЄС — «справедливий доступ до базової освіти та набуття молоддю ключових умінь і навичок мають гарантуватися всім у суспільстві знань Спільноти», зазначено в Повідомленні Європейської Комісії Європейській Раді та Європейському Парламенту «Ефективність та справедливість в європейських системах освіти та професійної підготовки» (2006 р.) [11, с. 6].

Проблема розкриття та розвитку обдарованості майбутньої генерації є актуальною та значущою не тільки для самих дітей, але й для суспільства загалом. Прогресивний розвиток сучасних країн, як в економічній, так